

MB beheerregeling grote meeuwen

Ministerieel besluit tot vaststelling van de beheerregeling voor de zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw aan de Vlaamse kust

Datum van goedkeuring	3 juli 2014
Volgnummer	2014 027
Coördinator + e-mailadres	Anke Geeraerts, anke.geeraerts@minaraad.be
Co-auteur + e-mailadres	Jan Verheeke, jan.verheeke@minaraad.be

Mevrouw Joke Schauvlieghe
Vlaams minister van Leefmilieu, Na-
tuur en Cultuur
Koolstraat 35
1000 Brussel

Datum **8 juli 2014**

Uw referentie **K37-20140516-2875**

Onze referentie **02/L20/2014/647**

Betreft **Ministerieel besluit tot vaststelling van de beheerregeling voor de zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw aan de Vlaamse kust**

Mevrouw de minister,

- [1] Als antwoord op uw adviesvraag van 18 mei 2014 presenteert de Minaraad u haar briefadvies over een ministerieel besluit tot vaststelling van de beheerregeling zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw aan de Vlaamse kust.

Het briefadvies werd vastgesteld op donderdag 3 juli 2014 met onthouding van Landelijk Vlaanderen.

- [2] **Aanleiding van dit initiatief.** Wat voorligt, is een beheerregeling inclusief een uitgebreide motiveringsnota voor twee beschermde grote meeuwsoorten, de zilvermeeuw en de kleine mantelmeeuw. Momenteel komen ongeveer 6000 broedkoppels voor langs de Belgische kust. Telt men daar de niet-broedende meeuwen bij, komt men in de zomer tot een populatie van 25.000-30.000 meeuwen. De grote meeuwen hebben op dit moment hun voornaamste broedplaats in de Voorhaven van Zeebrugge; deze voorhaven is nog volop in ontwikkeling. Daarnaast zijn deze meeuwen ook gaan nestelen op daken van huizen langs de Vlaamse kust, waardoor ze vaker en directer in contact komen met de mens. Dit kan in bepaalde gevallen hinder en overlast veroorzaken.
- [3] Op het niveau van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen (G-IHD)¹ worden voor kleine mantelmeeuw minimum 1920 broedkoppels als doel

¹ Besluit van de Vlaamse Regering dd. 23/07/2010 (BS 05/11/2010) tot vaststelling van de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor Europees te beschermen soorten en habitats.

gesteld. Verder werd ook het volgende doel goedgekeurd: "Het op korte termijn voorzien van alternatieve en voldoende grote broedplaatsen in de buurt van de huidige kolonie te Zeebrugge." De huidige incompatibiliteit tussen de verdere invulling van de haven en de beschermde status van de aldaar broedende vogels blijft immers bestaan zolang deze alternatieve broedplaatsen niet gevonden worden. Een proactief plan van aanpak, waarin oplossingen worden aangereikt om de hinder en overlast door meeuwen te voorkomen en/of beperken en tevens alternatieve broedplaatsen aan te bieden, is daarom volgens de Minaraad hoogstnoodzakelijk en bovendien urgent.

- [4] **Voorwaarden voor een sluitend plan van aanpak.** De zilvermeeuw en kleine mantelmeeuw zijn beschermde meeuwsoorten onder het Soortenbesluit van 15 mei 2009. Bovendien werden er, zoals gezegd, voor beide soorten gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen bepaald. Dit betekent volgens de Minaraad dat men bij de uitwerking van een plan van aanpak tegen overlast en hinder, zorgvuldig te werk moet gaan om de te behalen instandhoudingsdoelen niet in gevaar te brengen.

Volgens de Minaraad moet dit plan van aanpak dan ook voldoen aan het geheel van volgende randvoorwaarden: (1) het moet een set aan maatregelen bevatten met voldoende daadkracht om de overlast door dakbroedende meeuwen te milderen, (2) het moet inzetten op het beperken van hinder en overlast door de grote populatie broedende en niet-broedende meeuwen in de zomer, (3) het moet een verdere invulling van de Zeebrugse haven mogelijk maken en (4) het moet inzetten op het behalen van de goedgekeurde instandhoudingsdoelstellingen, inclusief de areaal doelstellingen voor kleine mantelmeeuw (zie [3]).

- [5] **Algemene beoordeling.** Als bepaalde maatregelen simultaan in praktijk worden gebracht, wordt er op korte termijn volgens de Minaraad – mits toepassen van onderstaande aanbevelingen - een oplossing geboden voor het probleem van de bereikbaarheid van onnatuurlijke voedselbronnen aan land (maatregelen G4 en G5) en de hinder en overlast door dakbroedende meeuwen (maatregelen F1, F3, G2, G3, I1, I2, I4). De Minaraad vraagt om de maatregelen G1 inzake het overmatig voedselaanbod op zee, en H2 (ontwikkelen van alternatief broedgebied) concreet in te vullen (zie verder). Deze maatregelen zijn volgens de Minaraad cruciaal in het behalen van de doelstelling van de beheerregeling: "*bijdragen tot een gebalanceerde en structurele oplossing voor de veroorzaakte hinder*" (beheerregeling p. 1) en het behalen van de gestelde instandhoudingsdoelstellingen.
- [6] **Op punt stellen beheermaatregelen in secties F, G en I.** De Minaraad is van mening dat de beperkte afdwingbaarheid van de maatregelen en het risico op verschuiving van de problematiek, de hinder of het ruimtebeslag naar andere partijen, op macroniveau of op kleinere schaal (binnen een

gemeente of gebied), de slaagkans van deze beheerregeling sterk kan beïnvloeden.

De Minaraad vraagt daarom aan ANB om deze kwesties, inzake geringe afdwingbaarheid en mogelijkheden tot doorschuiven, op te volgen in kader van het jaarlijkse voortgangsrapport en jaarlijks voor te leggen aan de stuurgroep waarvan sprake (zie motiveringsnota p. 70). De Minaraad beveelt aan dat ANB erover waakt dat alle relevante actoren betrokken worden bij het proces, vooral indien zich verschuivingen dreigen voor te doen waardoor nieuwe actoren betrokken dienen te worden.

- [7] De Minaraad stelt verder vast dat er geen sluitende oplossing wordt geboden voor het probleem van teruggooi en bijvangst van de zeevisserij. Een centraal thema in de hervorming van het Europees gemeenschappelijk visserijbeleid (CFP) is het omgaan met deze bijvangsten. Onder de huidige hervormingen wordt een "aanlandingsplicht" geïntroduceerd: een verplichting om alle vangsten aan land te brengen. Dit geldt enkel voor deze vissoorten waarvoor quota's zijn opgelegd².

Gezien nu de besprekingen lopen over de concrete invulling die zal worden gegeven aan aanlandingsplicht, en het resultaat ervan de toestand op het terrein voor meerdere jaren zal bepalen, vraagt de Minaraad dat ANB proactief optreedt door deel te nemen aan deze besprekingen en het onderwerp van het overmatige voedselaanbod voor meeuwen aan de orde stelt.

- [8] **Problematiek van een alternatieve broedlocatie.** Een duurzame oplossing voor een alternatieve broedplaats is volgens de Minaraad een groot hiaat in de voorliggende beheerregeling. Nochtans is deze oplossing niet enkel cruciaal voor het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen voor kleine mantelmeeuw (zie [3]), maar ook belangrijk om ervoor te zorgen dat de instandhoudingsdoelen voor stern en niet in het gedrang komen³.
- [9] De Minaraad stelt vast dat een **permanente oplossing op korte termijn voor broedlocatie** van de **volledig bestaande populatie** grote meeuwen **niet voorhanden** is. Een nieuw eiland of schiereiland is enkel te realiseren op langere termijn en vergt veel financiële middelen; bovendien is de effectiviteit onzeker. De Minaraad vraagt om in toekomstige studies en onderzoek inzake kunstmatige eilanden in zee met andere finaliteiten, ook de zoektocht naar de duurzame broedplaats voor meeuwen van in het begin als doelstelling/taak mee te nemen.

² Voor meer informatie, zie: <http://www.nsrac.org/?s=discard+ban>

³ Het INBO wees immers op het feit dat de meeuwpopulaties van de Zeebrugse haven, indien verstoord, zich zouden kunnen vestigen op het Sterneneiland, waardoor "de slechte kwaliteit en de te geringe kwantiteit van het SBZ-V 'Kustbroedvogels te Zeebrugge-Heist' nog verder wordt aangetast" (advies **INBO.A.2012.36 gericht aan de Minaraad**)

- [10] Over de concrete invulling van de alternatieve broedplaats op korte termijn, bestaan binnen de Minaraad verschillende standpunten, welke hieronder worden uiteengezet.

Standpunt 1: Boerenbond stelt niet betrokken te zijn geweest in het uitgebreide overleg dat aan de opmaak van dit beheerplan vooraf gegaan is.

Het is voor Boerenbond dan ook uitermate belangrijk dat bij de uitwerking van het beheerplan op het terrein, meer bepaald de zoektocht naar alternatieve broedlocaties, men zich beperkt tot de bestaande natuurgebieden aan de kust. Uit de motiveringsnota blijkt immers dat, mits een aantal investeringen, binnen de bestaande natuurgebieden van zowel de Sint-Laureinsduinen en het Zwin broedzones kunnen ontwikkeld worden waar kleinere meeuwenkolonies zich kunnen ontwikkelen. Deze oplossing wordt dan ook aangegeven als de enige realistische optie op korte termijn. Via monitoring en de jaarlijks voorziene voortgangsrapportage, kan men erover waken dat de toepassing van het beheerplan op het terrein de gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor deze meeuwen (die momenteel overschreden worden) niet in gedrang komen.

Boerenbond vraagt dan ook dat bij de opmaak van het toekomstige managementplan voor deze speciale beschermingszone voldoende rekening wordt gehouden met bovenstaande doelstelling.

Organisaties die dit standpunt ondersteunen: Boerenbond.

Standpunt 2: Natuurpunt en BBL dringen er op aan dat ook het havenbestuur van Zeebrugge (als overheid, ook onderdeel van de "sterkste schouders") in dit dossier haar verantwoordelijkheid opneemt, door mee te zorgen voor de invulling van de 10 + 10 ha broedgebied in de haven⁴, met bijzondere aandacht voor de kwaliteit van die broedgebieden.

Natuurpunt en BBL stellen vast dat er vandaag geen realistische piste op tafel ligt om binnen de SBZ-H Duingebieden, IJzermonding, Zwin een oplossing te vinden voor deze broedlocaties. De motiveringsnota maakt duidelijk dat de piste Sint-Laureins op grote maatschappelijke weerstand zal stuiten. Bovendien lijkt het quasi onmogelijk om in dat gebied (met verstuivend zand) een zone in te richten die vrij blijft van

⁴ Creatie van 10 ha restgrond en 10 ha op daken van loodsen: voorwaarden opgenomen in de passende beoordeling voor de bouwvergunningen voor containeroverslagbedrijf AP Moller-Maersk-group en havenbedrijf PSA HNN na overleg tussen ANB en MBZ.

predatoren, wat de effectiviteit van investeringen in dit gebied in functie van een meeuwenbroedplaats ernstig hypothekeert.

In de huidige afbakening van het Zwin is het risico onaanvaardbaar groot dat, door het aantrekken van meeuwen, de doelstellingen voor kluut, visdief en strandplevier in het gedrang zullen komen. Bij de discussie over de uitbreiding van het Zwin heeft men een kans gemist door niet voor de uitbreiding met 240 ha te kiezen.

Organisaties die dit standpunt ondersteunen: Natuurpunt en BBL

Standpunt 3: Voka pleit voor een snelle beslissing tot stapsgewijze aanpak voor alternatieve broedgebieden, waarbij (1) op korte termijn broedplaatsen voor tenminste 1920 broedparen kleine mantelmeeuw worden gerealiseerd binnen het SBZ-H "Duingebieden, inclusief IJzermonding en Zwin", maximaal binnen de terreinen in eigendom van de overheid (oa. MDK en ANB) en in groene ruimtelijke bestemming, zodat invulling gegeven wordt aan de principes "sterkste schouders, zwaarste lasten" en "zuinig ruimtegebruik (nagestreefde soorten op nagestreefde habitats)". Voornamelijk habitattypes 2120 (actueel ca. 450 ha en uitbreiding 30 ha) en 2130 (actueel ca. 600 ha en uitbreiding 100-150 ha) zijn hiervoor relevant, waarbij de benodigde broedplaatsen gerealiseerd kunnen worden zonder andere natuurdoelstellingen in het gedrang te brengen; (2) op langere termijn de mogelijkheden van nieuwe (schier)eilanden aan de kust als alternatieve broedlocatie voor kustbroedvogels worden onderzocht, gestimuleerd en ondersteund, onder meer in het kader van andere eventuele projectontwikkelingen.

Deze stapsgewijze aanpak is een synergie van het antwoord van ANB op het discussiepunt vanwege de sector Economie inzake de doelstelling Kleine Mantelmeeuw bij de S-HD voor het SBZ-H "Duingebieden, inclusief IJzermonding en Zwin", waar door het ANB een keuze tussen beide mogelijke oplossingen uitgesteld werd. Bovendien is deze oplossing nodig bij gebrek aan haalbare en betaalbare effectieve oplossingen binnen de haven⁵.

Elk verder uitstel van beslissing en oplossing is ongewenst, en geeft aanleiding tot onverantwoord hoge maatschappelijke kosten.

⁵ In dat kader is het ook belangrijk te wijzen op het element dat het INBO aangeeft dat de vroeger opgelegde (voorafgaand aan de vaststelling van de G-IHD) oplossingen binnen de haven (Ad hoc werkgroep vergunningen voorhaven Zeebrugge van 9 november 2006 en passende beoordelingen bij de bouwvergunningen voor PSA en APMT), met name het voorzien van broedlocaties op 10ha restgrond en 10 daken van loodsen, slechts een tijdelijke en gedeeltelijke oplossing kan bieden. Daarnaast worden door het ANB of de Vlaamse overheid geen subsidies voorzien die een billijke vergoeding inhouden in vergelijking met de te maken kosten.

Bovendien is het vooral de zilvermeeuw die op daken broedt (terwijl juist voor de kleine mantelmeeuw gewestelijke instandhoudingsdoelstellingen voor wat betreft broedparen bepaald zijn). Immers gaf het INBO ook aan dat zelfs “alle daken samen in de haven van Zeebrugge lang niet voldoende habitat vormen voor de minimum 1920 broedparen kleine mantelmeeuw die volgens de Gewestelijke Instandhoudingsdoelstelling (G-IHD) behouden moeten worden. Zelfs de inrichting van alle bestaande en toekomstige daken met een groenbedekking van *Sedum* zal naar alle waarschijnlijkheid onvoldoende zijn voor 1920 broedparen van kleine mantelmeeuw.”⁶

Organisaties die dit standpunt ondersteunen: Voka, Unizo

- [11] De Minaraad stelt vast dat er een tot op heden in de specifieke instandhoudingsdoelstellingen (S-IHD) rapport 30 “Duingebieden, inclusief IJzermonding en Zwin” geen alternatieve broedplaats voor de kleine mantelmeeuw wordt vastgelegd, zoals nochtans voorzien in de G-instandhoudingsdoelstellingen. Tijdens het overleg was hierop aangedrongen door de sector economie. Het ANB gaf indirect aan dat deze keuze binnen de werkgroep rond de meeuwenproblematiek zou gemaakt worden.

De Minaraad stelt vast dat ook in deze beheerregeling geen keuze wordt gemaakt. De Minaraad concludeert dat het behalen van de G-instandhoudingsdoelstellingen voor kleine mantelmeeuw momenteel niet gegarandeerd is.

- [12] **Bestrijding versus bescherming.** Zolang er geen voldoende grootschalige alternatieve broedplaats voorhanden is, houdt de mogelijkheid tot bestrijding van de in deze beheerregeling opgenomen grote meeuwen volgens de Minaraad een bepaald risico in voor wat betreft het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen van deze soorten of van de omliggende natuurgebieden, en voor het vergroten van de hinder op andere locaties.

⁶ Zie INBO advies A.2012.36

De Minaraad pleit er dan ook voor om buiten de haven, zoals uitdrukkelijk gesteld in de beheerregeling sectie G, eerst in te zetten op de beschermende maatregelen uit sectie G, vooraleer kan overgegaan worden tot de bestrijdingsmaatregelen uit sectie F. Binnen de voorhaven dient er volgens de Minaraad ook met terughoudendheid omgegaan worden met de bestrijdingsmaatregelen uit sectie F.

Hoogachtend,

Lieze Cloots

Voorzitter Minaraad